

Tips? Innspill? Respons?

Send epost: kultur@morgenbladet.no

KULTUR

Metoo: Wolfgang von Goethes Faust havner i Metoo-landskapet på Nationaltheatret.
FOTO: PRESSEFOTO: ØYVIND EIDE / NATIONALTHEATERET

Tindberg to rustne akademikerbohomer i jakt på evig ungdom, mens Michael Thalheimer fremstilte Faust og Mefisto som dobbeltgjengere i sin iscenesettelse på Deutsches Theater i Berlin. Programmet til den legendariske teaterregissøren Frank Castorfs *Faust* bar overskriften «Hvordan man blir et rasshøl».

Faust-figuren blir gjort til en slags stråmann for å iredesette og desavuere hans forfatter som en gammel gris.

Etter et «tidsskille». I Thorleifur Arnarssons versjon er det flere trekk som kan bringe tanken til Frank Castorfs. *Faust* var ikke bare Castorfs avskjedsforestilling på Volksbühne i Berlin, men også en avskjed med den europeiske hvite mannen som historiens subjekt eller som bærer av «det faustiske». Den utspilte seg etter Goethes tid: Fra opplysning til kolonialisering eller barbari. Castorfs versjon brøt ettertrykkelig med bildet av Gretchen som den uskyldsrøne unge piken, når han monterte inn en 1960-tallsfilm hvor algeriske kvinner forkler seg og plasserer bomber i kafeene og barene til franskmennene. På slutten av forestillingen syklet Martin Wuttkes Iggy Pop-lignende Faust på en trehjuls sykkel, og viftet med en slapp og vaklevoren gummipikk, mens Mefisto dasket ham med det algeriske

flagget og en gammel flosshatt. Gretchen var kledd i sparkepikekostyme, med bare bryster, men blunket lurt til salen: et signal om at scenen fra nå av vil tilhøre henne. Castorfs *Faust* var en ironisk selvutlevering av *white supremacy* og en utbredt rock'n'roller – før metoo – der Arnarsson posisjonerer seg og snakker fra den andre siden av et «tidsskille»:

Faust som stråmann. Forestillingen åpner med et ungdomskor, som henspiller på #stilleforopptak-markeringen for litt over et år siden på samme scene, med kvinnelige skuespillere fra teatre over hele landet. Tekstene ungdomskoret leser, spenner fra opplysninger om urettferdighet og overgrep mot kvinner, til påstander om at (alle?) kunstneriske fremstillinger av kvinner er fortenede (og krenkende) fordi de er utformet av menn. Når teksten fremholder at Gretchen er et «pervertert bilde (...) tegnet av en pervers mannlig overhøyhet, kalt Johann Goethe», blir det bare plump. Faust-figuren blir dermed gjort til en slags stråmann for å iredesette og desavuere hans forfatter som en gammel gris.

Forestillingen får en til å lure på hvordan teatrene vil omgås klassikerne etter dette «tidsskillet»? Og den får meg til å tenke på et sitat av Goethe, hvor han skriver at «den kristne religionen er et forsøk på en politisk revolusjon som etter å ha slått feil er blitt moralsk».

Therese Bjørneboe

Therese Bjørneboe er redaktør for Norsk Shakespearetidsskrift.

Den gode nyheten: Kulturministeren har fått seg Spotify

... men norske musikere er blitt fattigere, mer kjønnsdelte og lyttes mindre til, ifølge ny rapport.

PELLE BAMLE

Torsdag ble rapporten «HVA NÅ – Digitaliseringens innvirkning på norsk musikkbransje» lagt frem og overrakt kulturminister Trine Skei Grande på BI i Oslo. Rapporten, som er laget av Center for Creative Industries(!) ved BI, kartlegger digitaliseringens økonomiske innvirkning på norsk musikkbransje.

Forskningsleder Irina Eidsvold Tøiens oppsummering var heller dystre:

Rapporten viser at selv om det totale musikkmarkedet i Norge har vokst betydelig, fra fem milliarder kroner i 2011 til nesten 7,6 milliarder kroner i 2017, så har rettighetshavernes andel blitt mindre. I perioden er den gått ned fra 39 til 33 prosent. Kaken har altså blitt større, men utøvende kunstnere og rettighetshavere får en mindre del av den.

Etter en topp i 2013 da norskandelen var på 43 prosent, var andelen i 2017 sunket til 22 prosent. Dette er mye lavere enn i våre naboland Danmark og Finland, der andelen lokalt innhold er på henholdsvis 32 og 38 prosent.

Fattige musikere. Majoriteten av norske musikere tjener mindre enn 300 000 kroner i året på musikkvirksomhet, ifølge rapporten. Konsertinntektene, som er den desidert viktigste inntektskilden for norske musikere (40 prosent), har også sunket, mens andre inntektskilder, som eventjobber, øker. Den totale inntekten fra digitale tjenester øker, men økningen er konsentrert på færre aktører.

Forskjellen i inntekt mellom kjønn øker også. Av den ene prosenten av norske rettighetshavere som genererer mest Tono-inntekter er bare 10 prosent kvinner.

Rapporten la også frem en rekke forslag til tiltak for å forbedre forholdene. Et av dem er å heve norskandelen på radio med konsesjonskrav, altså at kanalene P4 og Radio Norge i likhet med NRK får en norskandel å fylle. Venstre er i utgangspunktet ikke for dette, og Grande ville ikke svare på om dette er noe som kan komme til å endre seg i fremtiden.

Etter at den 164 sider lange rapporten var overrakt kultur-

ministeren, slo Grande fast at digitaliseringen av bransjen er kommet for å bli. «Du får ikke putta dette tilbake på flasken!», sa hun, og illustrerte med en anekdote fra oppveksten i Overhalla: Der måtte de dra til Trondheim for å kjøpe U2-plater til ungdomsklubben. Mens i dag er all musikk i verden tilgjengelig på Spotify!

Nye Kygo. Kulturministeren benyttet også som vanlig anledningen til å nevne at hun bor i Gamlebyen i Oslo. Og der er det noen unge gutter som rapper, og som ifølge Skei Grande gjør det ganske bra på Spotify, men som ikke har foreldre med økonomisk kompetanse til å forvalte begynnende karrierer. Kygo, derimot, har foreldre innen finans. Der var det bare å levere den første sjekken til mor og vipps så var suksessen et faktum. Vi må derfor legge bedre til rette for at også unge artister fra ressursvake familier følges opp, sa Skei Grande.

Så hvem blir vår neste Kygo? Grandes rappende venner fra Gamlebyen? Morgenbladet fikk 30 sekunder med kulturministeren, mens hun sto og frøs utenfor en ventende bil.

Fikk overrakt rapport: Kulturminister Trine Skei Grande.

– *Dystre tall – HVA NÅ?*
– Nå skal vi lage en kunstmelding som skal se på økonomien til kunstnere, og så skal vi lage et nytt eksportprogram for musikkfeltet. Nå har vi mer kunnskap til å gjøre de to tingene.
– *Hva var den siste norske plata du kjøpte?*
– Det tror jeg var en av disse juleplatene. Jeg er sånn som fortsatt kjøper, jeg, skjønner du.
– *Hvem blir ...*
– Jeg har hatt Spotify i cirka fire måneder! Så jeg er av den gammeldagse sorten.
– *Hvem blir vår neste Kygo?*
– Det har jeg ingen kompetanse til å vite, ha-ha. Ha det!
pelle.bamle@morgenbladet.no

FOTO: FREDRIK HAGEN / NTB SCANPIX